

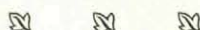
dat we hier te doen hebben met heel iets anders dan de door vele leerlingen gewaardeerde beknopte boekjes die zoo goed te pas komen bij het eindexamen. Beide auteurs veronderstellen, dat de leerlingen als kinderen van de Lagere School reeds onderwijs gehad hebben in de Natuurlijke Historie en ze beginnen dus niet van voren af aan. Het inleidend hoofdstuk begint al dadelijk met cel, celdeeling, celgemeenschap. Daarop volgt een beknopte behandeling van den bouw der gewervelde dieren en dan komen in systematische volgorde de ongewervelde waarbij aan levenswijze, instincten e.d. de meeste aandacht wordt geschonken.

In het Tweede stuk van het Eerste Deel komt een Overzicht van het Plantenrijk van de Myxomyceten opwaarts tot de Bedektzadigen, waarvan eigenlijk alleen de anatomie behandeld wordt en dan volgen in het Derde stuk de Levensverschijnselen bij Plant en Dier en eindelijk in het Vierde stuk de Variabiliteit en de Erfelijkheidsleer. In Deel III komen dan nog eens uitvoerig de Gewervelde dieren, in 't bijzonder de Nederlandsche en dat brengt de leerlingen naar „buiten”, heeft dan ook vooral het karakter van een „atlas voor veldbiologie”.

't Is dus geen boek om lesje voor lesje te worden geleerd, maar een begeleiding en uitbreiding van de lessen door den leeraar te geven en een aansporing tot meerdere lectuur, tot excursies en tot allerlei vorm van zelfwerkzaamheid.

Het is wel een aantrekkelijk werk en ik hoop, dat het zijn weg moge vinden, verrijkt en verbeterd door welwillende opmerkingen van vele collega's en leerlingen. De illustratie is overvloedig en over het algemeen goed, slechts een beetje bijeengescharreld en met enkele blijkbaar onsterfelijke antikiteiten. Het hoofdstukje over Palaeontologie zou ik iets uitvoeriger wenschen en ik mis ook ongaarne een verwijzing naar bekende musea, in 't bijzonder Teyler's.

JAC. P. TH.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Leiderskamp voor natuurstudie. Evenals vorige jaren zal ook ditmaal een leiderskamp voor natuurstudie worden gehouden, georganiseerd door de Nederl. Natuurhist. Vereniging.

Voor dit elfde kamp, van 24 Juli-2 Aug., is Terschelling gekozen als terrein van waarneming.

De naam van het kamp geeft aan, dat dit in de eerste plaats bedoeld is voor leiders en leidsters in jeugdverenigingen. Maar evenzeer zijn welkom leraren, onderwijzers, studenten, de leden van de Ned. Natuurhist. Ver., enz.

Het eiland Terschelling, een van de mooiste en het best bestudeerde van de Noordzee-eilanden, is een zeer aantrekkelijk gebied voor een natuurstudiekamp.

Met het oog op het grote aantal excursie-mogelijkheden is de duur van het kamp, dat vorige jaren acht dagen telde, uitgebreid tot tien dagen.

Voorzitter van het kamp is dr. Joh. H. van Burkom, Adelheidstraat 227, den Haag; secretaresse Mej. J. I. Pierson, Ressen bij Nijmegen.

Aan het laatste adres zijn circulaire verkrijgbaar.

Kidnapping bij dieren. Het was in het jaar 1927. De Manager van Hotel Jansen te Semarang had een aardigen hond. Het was een Fox terrier van vrij zuiver ras en was als teefje met den naam van Fanny bedeed.

Fanny was een intelligente hond, die veel kunstjes verstond en ook graag met den Baas uit autorijden ging. Ze had echter één lastige eigenschap: ze was verzot op apporteren en wel zoo, dat ze het ongevraagd op de meest onverwachte oogenblikken deed.

De Indische hotelkamers zijn overdag meestal slechts met een paar tochtdeurtjes afgesloten; en zelfs deze staan door de slordigheid van de bedienden dikwijls heel of half open.

En als nu Fanny haar kans schoon zag, sloop ze een kamer binnen en bracht wat ze maar vond, naar het kantoor van den Manager. Zoolang het nu nog maar een slof, een schoen of een dameskous was, wat haar instinct had aangewezen om mee te nemen, werd de zaak wel weer door haar baas met een grapje in orde gemaakt. Doch toen ze op zekeren dag met twee briefjes van tien kwam aandragen, was haar lot beslist en moest ze het hotel uit. Daar wij nogal goede kennissen waren van den Manager en deze wist, dat we naar een hond uitzagen, kregen wij Fanny en we waren wat blij met het vlugge, vroolijke dier.

Fanny was spoedig bij ons ingeburgerd. Wij woonden aan het andere, meer landelijke ge-

deelte van de stad en in de omringende kampongs lagen de bankbiljetten nu niet bepaald voor het grijpen.

Wel duurde het niet lang, of Fanny bracht een dooie, maar nog warme kip thuis! Dit gebeurde nog vele malen nadien. De kip werd meestal gevolgd door den rechtmatigen eigenaar, die dan door ons tegen den koers van den dag werd schadeloos gesteld, waartegenover wij dan de kip behielden. We trachtten Fanny het kippenrooven af te leeren door haar te straffen, als ze weer met een slachtoffer thuis kwam; doch dit had slechts tot gevolg, dat ze haar volgende slachtoffers eerst een paar dagen begroef, om er daarna triomfantelijk het huis mee binnen te stappen — tot groote ontzetting van alle menschelijke reukorganen! Ten einde raad spraken wij met onze Javaansche burens af, dat wij den hond overdag zouden vasthouden, terwijl zij zouden zorgen, dat na donker hun kippen in 't hok zaten. Deze regeling werkte zeer goed en Fanny kreeg nog maar zelden kans een hoentje te snappen.

Ik meende U bovenstaande bijdrage tot Fanny's psychologie niet te moeten onthouden, omdat ze misschien kan helpen verklaren van hetgeen nu volgt.

Fanny kreeg op zekeren dag een nest van vijf jongen. Vier daarvan deden we weg; het vijfde werd door onze kinderen als „de mooiste, de molligste” uitgezocht als huisgenoot en ze noemden haar Dolly. Dolly groeide voorspoedig op, werd veel forscher en vooral veel molliger dan haar moeder Fanny, doch bleef steeds aan deze onderworpen. Ze had, denklijk wegens haar minder groot intellect, bij haar moeder niets in te brengen.

Toen Dolly volwassen was, wilde het toeval, — of is het geen toeval? — dat zoowel zij als Fanny *gelijktijdig* in de kraam kwamen te liggen! Nu zou dat in een Hollandsch huisgezin groote ontsteltenis te weeg brengen. Stel U zich zoo'n gebeurtenis voor op een derde bovenhuis in Amsterdam! Wij in Indië, waar de behuizing en vooral de erven om het huis zoo ruim zijn, namen het geval heelemaal niet tragisch op. Ons huis had achter op het erf, als overblijfsel uit den tijd, dat men nog paard en rijtuig hield, twee stallen, die niet meer als zoodanig in gebruik waren. Welnu, Fanny verhuisde met haar mand met vier „pups” naar de eene stal, terwijl Dolly met haar vier spruiten in de andere stal haar intrek nam. Hiermede meenden wij gedaan te hebben, wat we konden en niets deed vermoeden, welk een drama ons te wachten stond.

Nadat beide kraamvrouwen zoo verzorgd waren, ging de geheele familie 's morgens naar school. 's Middags omstreeks één uur uit school komende, was de eerste gang natuurlijk naar de stallen. Alles scheen best te gaan en de kinderen waren dol op de jonge hondjes van beide nesten met hun blinde, althans nog dichte oogjes. En heeft U wel eens opgemerkt, hoe lekker — werkelijk lekker! — zulke jonge hondjes ruiken?

Toen we echter den derden of vierden dag 's middags naar de honden gingen kijken, stond Dolly jankend en blaffend bij de stal van Fanny, terwijl Fanny met ontbloote tanden voor den ingang stond te grommen en te dreigen tegen Dolly! Toen wij de zaak nader bekeken, bleek Fanny acht pups in haar mand te hebben, terwijl Dolly's wieg leeg was!

Fanny had een tijdelijke afwezigheid van haar dochter misbruikt om haar vier kleinkinderen te *schaken*!

Natuurlijk was het medeleven met Dolly algemeen en ze kreeg dadelijk haar kinderen terug. Helaas, hadden we toen maar meteen afdoende maatregelen genomen om herhaling te voorkomen!

Want toen den volgenden middag de geheele familie, naar Indisch gebruik, in diepe rust lag, werden we plotseling opgeschrikt door een hevig lawaai op het achtererf. En toen we haastig kwamen toeloopen om te zien, wat er aan de hand was, zagen we Fanny en Dolly met veel spektakel ieder aan een kant van een pup om het hardst aan 't trekken!

Wie wel eens een Fox-terrier heeft zien rukken en trekken, kan begrijpen, wat er van het jong terecht kwam. Mama en Grootmama hadden het in dolle woede stuk, dood getrokken. Ons scheiden kwam te laat, zou Staring zeggen.

Denkelijk had Fanny weer van een afwezigheid van Dolly gebruik willen maken om de pups te stelen, doch was zij hierbij door Dolly betrapt, toen deze voortijdig terugkeerde tot haar nest. Dolly's moederlijk instinct won het van haar kinderlijk ontzag en dus probeerde zij het reeds gestolen jong van Fanny af te nemen — met het reeds gemelde, tragische gevolg. Natuurlijk namen we nu afdoende maatregelen tegen herhaling.

Maar duister is en blijft voor mij, wat nu wel de innerlijke drijfveeren van Fanny hebben kunnen zijn bij het „kidnappen” van haar eigen kleinkinderen? Haar al dan niet te veel aan moederinstinct? Haar steelzucht, zooals die zich volgens het eerste gedeelte van dit opstel openbaarde? Of zouden Dolly's pups dezelfde familiegeur gehad hebben als hun „ooms en tantes” en zou dit Fanny van de wijs gebracht hebben? Of was er van *elk* dezer factoren iets aanwezig? Dit lijkt me wel iets voor de Dier-psychologie.

Heeft iemand onder de lezers van „De Levende Natuur” wel eens een soortgelijk feit waargenomen?

Baarn, November 1938.

P. H. v. DOESBURG.